

Zvolen Conference 2025

In the frame of
Individual learning mobility in higher education –
Key Action 1 (KA121 - accredited institution)
Project code: 2025-1-SK01- KA121-ADU-000308622

Funded by
the European Union

Improving education for seniors from an ecological perspective :

Ecology and Environmental Protection in Socialist-Era Slovakia

Zlepšenie vzdelávania seniorov z ekologického hľadiska :

Ekológia a ochrana prírody v časech socializmu na Slovensku

1. Industrial Development and Environmental Neglect

The socialist regime glorified heavy industry and large infrastructure projects, while environmental protection was sidelined. Unlike the celebrated economic achievements, issues such as clean air, water, and biodiversity conservation had little space in official propaganda

1. Priemyselný rast a zanedbaná príroda

Socialistický režim oslavoval ťažký priemysel a veľké stavby, no ochrana životného prostredia zostávala bokom. Kvalita ovzdušia, vôd či biodiverzity nebola súčasťou hlavnej propagandy.

2. Ecological Crisis in Late Socialism

By the late 1980s, Czechoslovakia ranked among the most environmentally damaged countries in Europe. Air, water, and soil pollution reached crisis levels, severely affecting public health and life expectancy.

2. Ekologická kríza v 80. rokoch

Koncom socializmu patrilo Československo medzi najviac znečistené krajiny Európy. Ovzdušie, pôda aj vody boli v krízovom stave, čo negatívne ovplyvňovalo zdravie a dĺžku života obyvateľov.

3. Hidden Pollution and Health Consequences

Pollution data were often censored or concealed. Air quality in Czechoslovakia, Poland, and Hungary was about twice as poor as in Austria or Germany in 1990. This lack of transparency exposed citizens to serious health risks, including higher mortality rates linked to particulate matter.

3. Skryté dáta a zdravotné následky

Režim tajil informácie o znečistení. V roku 1990 bola koncentrácia škodlivých častíc v Československu dvojnásobná oproti Rakúsku či Nemecku. Občania žili v nevedomosti a vysoké úmrtnosti súviseli so zlou kvalitou ovzdušia.

4. Transformation of Landscape and Cultural Heritage

Industrial expansion reshaped traditional landscapes: terraced fields became vast monocultures, villages lost their architectural identity, and monuments were left to decay or repurposed as warehouses. Archaeological sites and cemeteries also suffered destruction.

4. Premena krajiny a zánik pamiatok

Budovateľský étos menil tradičné políčka na monokultúrne lány, dediny strácali architektúru a mestá sa industrializovali. Kaštiele, synagógy a cintoríny chátrali alebo boli ničené. Archeologické náleziská utrpeli rozsiahle škody.

5. The Rise of Environmental Activism

While political dissent was suppressed, environmentalism offered a “gray zone” for civic engagement. The Slovak Union of Nature and Landscape Protectors (SZOPK), founded in 1969, attracted intellectuals, artists, and citizens seeking change. Activities included monument restoration and campaigns to preserve cultural heritage.

5. Zrod ochranárskeho hnutia

Napriek politickým obmedzeniam ekológia vytvorila „šedú zónu“. Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny (SZOPK), založený v roku 1969, spájal umelcov, intelektuálov a občanov hľadajúcich zmenu.

6. “Bratislava/nahlas” and Public Resistance

In 1987, activists published *Bratislava/nahlas*, a daring report proposing 300 solutions to environmental and social problems. Despite efforts by the secret police to discredit it, the movement grew stronger, resisting cemetery demolitions and raising awareness of ecological threats.

6. Bratislava/nahlas a občiansky odpor

Odvážna publikácia *Bratislava/nahlas* z roku 1987 priniesla 300 návrhov na riešenie ekologických problémov. Aj napriek útokom ŠtB ochranári pokračovali, bojovali proti ničeniu cintorínov a získavali podporu verejnosti.

Jan SEKAL

Association E-seniors

Paris

e-seniors.asso.fr

e-seniors.paris

eseniors.eu

jankeles@gmail.com